

Kredit. Thi saa snart Kreditten kom igen, ja, oven i Købet blev forøget, skulde Nationalbanken være traadt til og have standset sin Seddeludvidelse. Det gjorde den ikke. Kreditten steg, og Banken øgede endog den Seddelmasse, der stilledes til Landets Disposition. Flere Penge til at købe samme Varemængde.

Hvis Freden indtræder, saa gaar det den modsatte Vej. Naar Priserne falder, begynder Kreditten altid at falde sammen, og i saa Fald gælder det netop om at have Kontanter, som kan træde i Kreditens Plads. Derfor: lige saa rigtigt det var, naar min ærede Kollega forlangte, at Nationalbanken skulde holde igen med sin Seddeludstedelse under hele det Opsving, hele den Værdioppustning, der fandt Sted, lige saa rigtigt er det at give mere los, saa snart Freden kommer. Mit Haab er derfor, at Nationalbanken vil holde sig passiv, ikke udstede flere Sedler, indtil Freden kommer, og saa snart Fredsforhandlingerne er begyndte, ikke være bange for eventuelt at give en lille Smule los igen. Disse Bemærkninger vil jeg haabe, Nationalbankens Direktion vil lægge sig noget paa Hjerte. Ved at gaa frem paa den Maade, jeg her har omtalt, kan man maaske undgaa mange Enkeltmandsfallitter, og Banken vil vel ogsaa kunne være med til at bære os over den Krise, som paa en eller anden Maade skal komme.

Den Tid, vi lever i, mine Herrer, er en revolutionær Tid. Jeg hører til dem, der er bange for, at denne Krig meget let, hvis den faar Lov til at være længere, kan ende i en Kamp mellem Klasserne. Jeg beklager dette i høj Grad, ikke fordi jeg hører til den Klasse, hvortil jeg hører, men fordi jeg er overbevist om, at Socialdemokratiet ikke er konstruktivt stærkt nok til at kunne overtage Samfundet. Jeg tror ikke, at et nyt Samfund kan bygges paa det. Vi har baade i Rusland og i Finland set, hvor ringe konstruktiv Kraft Revolutionen har. De Herrer har været store som Agitatorer, maaske store som Parlamentarikere. Men til at skabe den rent økonomiske Organisation har den moderne Arbejderbevægelse endnu ikke Magt. Mange vil beklage det, men det er sandt. Deres egne Foretagender viser det overalt i Verden.

Men der er Ting, der skal ændres i det bestaaende Samfund, og der er Ting, der vil blive ændret, thi 1914 kommer ikke igen. 1918 har forandret Samfundets Udviklingslinie og Udviklingens Tempo;

det er mit Haab, at det borgerlige Samfund vil være i Stand til at føre denne Linie frem, at ikke andre skal gøre det. Thi der er, som jeg før sagde, en ny Tid under Opsejling, født i Blod og i Borgerkrig. Den Tid, vi lever i, er vældig. Men den er ogsaa farlig. Hvor stor en Ulykke Bolschevismen har vist sig at være for Rusland, hvor lidet konstruktiv den er: der er dog meget, som tyder paa — efter hvad jeg har faaet at vide —, at den er i Stand til nogen Tid at holde sig ved Magten, og i samme Øjeblik Freden kommer og Tyskerne rømmer Østersøprovinserne og Ukraine, er der stor Fare for, at Bevægelsen bevæger sig Vest paa og Nord paa. I Finland har der været en rød Terror, den blev afløst af en hvid Terror, og den hvide Terror kan igen afløses af en rød. Under Forhold som disse, hvor der er Ildebrand i Naboens Hus, hvor vi ser Østerrig opløses, hvor vi ikke ved, hvad der kan ske i Lande som Tyskland og Italien — der er det farligt at have tørt Ved og tørt Straa udenfor sin Dør. Det er derfor mit Haab, at baade Borger- og Bondestand vil forstaa den Tid, vi lever i, og være med til de Ofre, den kræver, ikke være som Adelen i Frankrig før Revolutionen, ikke som den danske Adel i 1660, ikke som det gamle Regimente i Tyskland, der først for sent gav sig, ikke som Zaren, som ikke vilde lytte til Witte og derfor maatte dø Døden. Al sand Konservatismes Indhold — ikke i Ordets partimæssige, men i dets sociologiske Betydning — er at give efter i Tide og holde igen paa rette Sted. Det nytter aldrig at give efter, naar det er for sent — saa maa man hellere falde som Mænd, der staar fast.

Derfor har jeg været meget ilde berørt af den danske Borgerstands Bitterhed over den Indgriben, der har været nødvendig. Jeg synes ikke, de Mennesker har forstaaet den Tid, de lever i. De af os, der i Tide har forstaaet, at det er nødvendigt at holde Priserne indenfor en vis Grænse, at det endogsaa er nødvendigt ved ekstraordinære Arbejder at holde Befolkningen beskæftiget, og at det undertiden er nødvendigt ved Skatter at skabe en relativ Omfordeling, der neutraliserer Omfordelingen af Indtægterne —, vi mener det ikke, fordi vi er nødte til det, eller fordi vi er Socialister, vi gør det, fordi vi forstaa den Tid, vi lever i; og fordi man forstaa den Tid, man lever i, skal man ikke skydes paa eller stenes. Jeg har brugt et Ord, som man har let af, som